

ALUSTAVA MUISTIO

PILAANTUNEIDEN ALUEIDEN PUHDISTAMISEN TUKEMISEEN TARKOITETUN VALTIONAVUSTUKSEN MYÖNTÄMINEN VUONNA 2020

1 Tausta

Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettu laki (246/2019, jäljempänä *tukilaki*) on tullut voimaan 1.1.2020. Lain mukaan Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävä on myöntää valtion talousarviossa vahvistetun enimmäismäärän rajoissa harkinnanvaraista avustusta maaperän, pohjaveden tai sedimenttien pilaantumisesta terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran tai haitan selvittämiseen ja pilaantuneen alueen puhdistamiseen. Myönnettävä avustus on valtionapua.

Kunnostukset on 31.12.2019 asti toteutettu jätelain (1072/1993) 35 §:n mukaisessa valtion jätehuoltotyöjärjestelmässä, jossa valtio on joko suorittanut tutkimus- ja kunnostustyön itse tai tutkimukseen ja kunnostukseen on myönnetty taloudellista avustusta. Tukilain 14 §:n mukaisen siirtymäsäännöksen mukaan hallintoviranomaisessa tukilain voimaan tullessa vireillä olevissa vanhaan järjestelmään liittyvissä asioissa noudatetaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Toisin sanoen 1.1.2020 alkaen vireillä on samanaikaisesti molempien järjestelmien mukaisia selvittämisen ja puhdistamishankkeita, joihin molempiin on käytettävä määrärahoja.

2 Muistion tarkoitus

Pilaantuneiden alueiden selvittämiseen ja kunnostukseen tarkoitettujen avustusten hakuaika on jatkuva. Eri aikaan saapuvia hakemuksia ei siten voida vertailla keskenään avustuksen myöntämisprosessissa. Avustus on kaikissa tilanteissa määriteltävä yhtenäisin perustein.

Tämän muistio on valtionapuviranomaisen laatima alustava linjaus siitä, mitä hyväksyttäviä kustannuksia huomioidaan avustuksen kohteeksi. Kaikkia ilmoitettuja kustannuksia ei hyväksytä automaattisesti, vaan kaikki hakijan ilmoittamat erät arvioidaan eräkohtaisesti. Lisäksi muistiolla varmistetaan hakijoiden tasapuolinen kohtelu avustuksen tuki-intensiteettiä määriteltäessä. Tässä muistiossa ei muuten käsitellä avustuksen myöntämisen yleisiä tai erityisiä edellytyksiä.

Erytisen painavasta perustellusta syystä voidaan yksittäistapauksessa poiketa tämän muistion linjauksesta, mikäli hanketta ei muuten saataisi ratkaistua tai toteutettua.

3 Käytettävissä olevat määrärahat 2020

Avustusta myönnetään valtion talousarvion momenteilta 35.10.22 ja 35.10.61.

Ympäristöministeriö on osoittanut pilaantuneiden alueiden kunnostukseen päätöksessään 25.2.2020 (Dno VN/4074/2020) vuoden 2020 talousarvion momentilta 35.10.61 määrärahaa 1 271 000 euroa sekä päätöksessä 25.2.2020 (Dno VN 1104/2019) saman momentin vuoden 2019 määrärahaa 250 000 euroa.

Ympäristöministeriön päätöksessä 17.3.2020 (Dno VN/4098/2020) on osoitettu pilaantuneiden alueiden tutkimuksiin ja kunnostuksiin vuoden 2020 talousarvion momentilta 35.10.22 määrärahaa 1 000 000 euroa sekä päätöksellä 17.3.2020 (Dno VN/1108/2019) saman momentin vuoden 2019 määrärahaa 150 000 euroa.

Tässä vaiheessa arvioidaan, että avustuksiin ja järjestämistehtävään sekä vanhan jätehuoltotyöjärjestelmän mukaisiin menoihin voidaan käyttää edellä olevasta määrästä 2 200 000 euroa. Määrä täsmentyy kalenterivuoden aikana. Avustuksiin ei ole käytettävissä vuosilta 2018 ja 2019 siirtyviä muita määrärahoja.

4 Tavoitteet ja painotukset

Valtiontukiviranomainen on asettanut vuoden 2020 tavoitteiksi ja painotuksiksi:

- 1) Ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja päästöjen vähentämisen
- 2) Kiertotalouden edistämisen
- 3) Pohjaveden ja vedenhankinnan turvaamisen

Avustuksen myöntämisen tavoitteilla ja painotuksilla pyritään edistämään erityisesti luonnonvarojen säästämistä, kiertotaloutta sekä pohjavesien suojelua ja kestävä riskienhallintaa siten, että pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen kokonaisyödyt ovat mahdollisimman suuret niistä aiheutuviin haittoihin verrattuna. Kestävyyttä on arvioitava ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten näkökulmasta.

5 Hyväksyttävät kustannukset

Hyväksyttäviä kustannuksia määriteltäessä noudatetaan seuraavia kohtia.

- i. Hyväksyttävät kustannukset arvioidaan hakemuksissa kustannuksiksi ilmoitetuista eristä. Kustannusten määrä arvioidaan menokohtaisesti. Kustannuksen tulee olla lisäkulu hakijalle eli sen on tullut syntyä hankkeen

2.6.2020

johdosta. Siten esimerkiksi tavanomaisia hakijan yleisiä palkkakustannuksia ei hyväksytä tuen piiriin.

- ii. Avustuksen tulee perustua hakijalle aiheutuviin kustannuksiin. Avustusta ei myönnetä toimiin tai kustannuksiin, jotka tai joiden osuuden joku muu kuin hakija hoitaa tai maksaa.
- iii. Avustusta myönnetään toimiin tai niiden kustannuksiin siltä osin, kun niihin tai hankkeeseen ei ole saatu muita julkisia tai yksityisiä avustuksia tai tukia.
- iv. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija itse osallistuu toimeen tai sen kustannuksista vähintään 10 %:n omalla osuudella.
- v. Avustuksen määrää alentavana seikkana otetaan huomioon kiinteistön omistajan tai haltijan taikka puhdistushankkeen toteuttajan puhdistamisesta saama taloudellinen hyöty. Hyödyn määrä huomioidaan hyväksyttävien kustannusten määrässä niitä vähentäen.
- vi. Avustuksen määrän harkinnassa otetaan huomioon toimeen soveltuva menetelmä ja sen kestävyys. Hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa on osattava huomioida riskiperusteisuus, kestävyys ja kiertotalous. Riskienhallintamenetelmien on oltava kustannustehokkaita, niiden tulee säästää luonnonvaroja, minimoida haitallisia ympäristövaikutuksia ja edistää kiertotaloutta. Kestävin riskienhallintamenetelmä tai jos kyseessä on useiden menetelmien yhdistelmä, kestävimmit riskienhallintamenetelmät tulee aina valita kunnostusmenetelmäksi ja maa-aineksia tulee hyödyntää tehokkaasti.
- vii. Avustus on luonteeltaan kannustava. Hyväksyttävän kustannuksen perusteen tulee olla pääsääntöisesti syntynyt avustushakemuksen jättämisen jälkeen ja kustannuksen on oltava perusteltu ja tarpeellinen sen toimen kannalta, johon avustusta haetaan. Haettaessa avustusta puhdistamisvaiheeseen, rakennussuunnittelusta syntyvät kustannukset voidaan lukea mukaan hyväksyttäviin kustannuksiin, vaikka niiden peruste olisi syntynyt ennen avustushakemuksen jättämistä. Myös välittömästi avustushakemuksen jättämiseen liittyvät kustannukset voidaan hyväksyä, vaikka niiden peruste olisi syntynyt ennen hakemuksen jättämistä.
- viii. Hyväksyttävien kustannusten määränä pidetään kustannusten arvonlisäverotonta määrää paitsi silloin, kun arvonlisäveron määrä jää avustuksen saajan lopullisesti kannettavaksi.

6 Avustuksen määrä

Huomioiden edellä esitetyt seikat sekä käytettävissä olevat määrärahat, avustusta myönnetään seuraavasti:

- A. Avustusta myönnetään **alueen pilaantuneisuuden selvittämiseen**
- 1) perustutkimuksiin 50 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista, kuitenkin enintään 10 000 euroa;
 - 2) jatkotutkimuksiin (sisältäen kunnostussuunnitelman, riskinarvion laatimisen ja kestävyuden arvioinnin) 50 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista, kuitenkin enintään 15 000 euroa.
- B. Avustusta myönnetään **pilaantuneen alueen puhdistamiseen**
- 1) 30 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista, kuitenkin enintään 150 000 euroa massanvaihdoilla tapahtuvaan puhdistamiseen tai eristämiseen;
 - 2) 40 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista, kuitenkin enintään 350 000 euroa *on site*- tai *in situ* -menetelmällä tapahtuvaan puhdistamiseen.
- C. Mikäli pilaantumisen uhkaa aiheutua **vakavaa vaaraa** terveydelle tai ympäristölle tai alueen pilaantuneisuuden selvittämisestä tai puhdistamisesta aiheutuvat kustannukset ovat avustuksen hakijalle **erityisen kohtuuttomia**, avustusta myönnetään
- 1) pilaantuneisuuden selvittämiseen 60 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista kuitenkin enintään 20 000 euroa;
 - 2) pilaantuneen alueen puhdistamiseen
 - i. 40 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista, kuitenkin enintään 200 000 euroa massanvaihdoilla tapahtuvaan puhdistamiseen tai eristämiseen;
 - ii. 60 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista, kuitenkin enintään 700 000 euroa paikalla tapahtuvassa puhdistamisessa (*on site* / *in situ*).

Vakavaa vaaraa terveydelle aiheuttavana seikkana pidetään muun ohella sitä, että toimen kohde sijaitsee vedenhankintakäytössä olevalla pohjaveden muodostumisalueella tai pilaantuminen uhkaa jo ennestään huonossa tilassa olevaa pohjaveden muodostumisaluetta, selvittäminen on perusteltua tällaiselle pohjavesialueelle aiheutuvan vaaran tai haitan selvittämiseksi tai pilaantuminen aiheuttaa haittaa tai vaaraa tällaiselle pohjaveden muodostumisalueelle.

- D. Jos massanvaihdoilla tapahtuvassa puhdistamisessa kaivettavista massoista hyödynnetään kestäväällä tavalla vähintään 60 % kyseisessä tai toisessa kohteessa siten, että niitä ei sijoiteta vastaanottopaikkaan, avustusta korotetaan 10 prosenttiyksiköllä ja avustuksen enimmäismäärää korotetaan 10 prosentilla kyseisessä tapauksessa muutoin sovellettavasta enimmäismäärästä.

2.6.2020

E. Avustusta ei myönnetä enempää kuin on haettu.

F. **Yritykselle tai muulle taloudellista toimintaa harjoittavalle yhteisölle** myönnettävän avustuksen määrä voi olla kaikissa tapauksissa enintään 50 % hyväksyttävistä kustannuksista. Määrää ei voida ylittää millään perusteella.

7 Voimassaolo

Tämän muistionluonnoksen linjauksia noudatetaan toistaiseksi. Muistion linjauksia tarkistetaan lokakuussa 2020 ja muistiota päivitetään tarvittaessa.

8 Muistion hyväksyminen

Asiakirja on käsitelty Pirkanmaan ELY-keskuksen keskitetyt ympäristöpalvelut -yksikössä. Asiakirjan on esitellyt lakimies Mika Heinonen ja hyväksynyt yksikön päällikkö Ari Nygrén. Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti ja merkintä hyväksymisestä on viimeisellä sivulla.

Yksikön päällikkö

Ari Nygrén

Lakimies

Mika Heinonen

Tämä asiakirja KEHA/1920/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/1920/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Nygren Ari 02.06.2020 10:00

Esittelijä Heinonen Mika 02.06.2020 07:30